

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

M Ante A

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

Transit per deri-

uationes in n. d. vel t. vel c. vel q. se-
quentibus: vt tantu istundē. Idem
identridē. Eorum eozundem. Num
nūcubi: nunquis: nunq̄s: circūquaq̄:
tanq̄: nanq̄s: quēq̄s: quāq̄s: quicūq̄s.
Similiter am. p̄positio sequētib̄
f. vel c. vel q. mutat in. in n. vt anfra-
ctus rē. Vide in dictione anfractus.

MS Ante A

Macarius nomen viri. ppriū: et latine dici pōt beatus
macarius mos beatitudo.

Macedonia regio a macedōe Syridis Jouis filio di-
cta est. Habet macedonia ab oriente thraciū limitē.
Ab occalu Jouis pelagus: a Beridie epiro ēmina-
tur: a seprētrioe habet Dalmacie partē. Hec (teste
Plinio lib. xij.) olim centū quinquaginta populorū
duobus inclya regibus Philippo .i. et Alexandro:
quondāq̄ terrarū imperio.

Macedo pe. cor. qui macedoniā habitat. Luca. lib. vj.
Cum tibi sacratio macedo seruet in antro.

Macedonicus ca. cum. posset sumi a macedonia. An
mare macedonicū: quod est Aegei pars: et incipit a
pallene monte qui thracie finem facit. Extendit vsq̄
Bogaram: quo Jstbmos interposse misceri Aege-
um Jonio nō permittit. Lulius litroza a ciuitatibus
nomen accipiunt.

Macellum locus quo venalia omnia que ad victū hu-
manū pertinebant contrahabant. Plautus in aul.
Genio ad macellum: rogato pisces: indicant caros:
agninā caram: carā bubulā: vitulinā cetum: porcinā:
cara omnia. Lic. Si epicuri de voluptate liber coz
rosius esset: putare annonā in macello cariorē fore.
Dicitū macellū a Macello quodā viro: qui in vrbē
latrocinii exercebat: quo damnato censores hemyli-
us et fuluius statuerūt vt in domo eius obsonia vē-
derentur redactis in fiscum eius bonis. Alij macellū
dicunt q̄ ibi fuerit hortus: quē macellū a lacedemo-
nijs appellatum ferunt. et Jones ostia hortorū ma-
cellotas vocabāt. Donatus a mactandis pecozibus
deriuat. Sunt et qui a macerando dici existunt: q̄
pecora dū eo ducunt: ibiq̄ tenentur: macerant. An
et macellū diminutiū pro macilentio ponit. Lucil.
li. vj. Si nostri nō magnus hō est nasutus macellus.

Macellarius qui macellū exeret non solū carniū sed
omniū obsoniorū: quinetiā panis et frumēti vedito:
quippe hęc omnia in macello venundabant. Varro.
Duo sunt omnibonis genera. Anum delectationis
causa. Alterū fructus causa quo genere macellarū et
in vrbē quidam habent loca clauia et rure maxime
conducta.

Macer cra. crum. a merore fit: et epilem extenuatumq̄
significat. Virg. Heu heu q̄ pingui macer est mihi
taurus in eruo. Colu. lib. ij. Nā vel pinguisima vel
macerima humo iacitur.

Macies macritudo et macoz extenuationē significant.
Apul. Unde ista tam subita macies et tantus pallo:
Pla. Ossa atq̄ pellis: vt miser macritudine. Pacu.
Corpufq̄ meū tali merore errore macoze sonet.

Macilentus plenus macie. festus. Macilentū macie
attenuatū.

Macreo es. macer suz: a quo macresco: macer fio. Col.
lib. vj. Habimusq̄ operā ne penuria tibi macrescat
pecus. Var. Qui earū aspectus ad desiderū macre-
scere facit volucres inclusas.

Macreo ces. macuit: idem quod macrozo: a quo macresco
macelcis macer fio. Col. lib. ij. Cōstat arua segetib̄
eis scy ordei macescere. Var. Cum p̄pter laborem

asperantur et macescunt.
Macio as. macrū facio. Cuius cōpositū est emacio: qd̄
est valde macio. Col. lib. v. Et certe in ordinarijs vi-
ribus vrbis obrinendū est ne pluribus flagellis emar-
cient nisi si futuris ppaginib̄ prospiciamus.

Macerio macerae cum ad corpus referit significat atter-
nūo: contero: ab eo quod est macer. Doza. lib. j. car.
Quoniā penitus lentis maceret ignib̄. Pla. in ca.
Dultos iste morbus homines macerat. Cum autē
ad animū significat affligo. Lac. lib. vij. Nec ad o-
culos somnus accedit sed animas hominū sollicitudo
ac vigilie macerabit. Propue tñ macerare est molli-
ficare: vt fit cū quippiā tam diu in aqua tenet donec
tenerefcet. Terē. in adel. Sallamēta hęc o stepha-
nio fac vsq̄ macerentur pulchre. Colu. lib. j. Discinas
duas: alterāq̄ anseribus pecozibus seruata: alterā
in qua lupinū: vltimū vīmīna et virgas atq̄ alia q̄ sunt
vsibus nostris apta maceremus.

Maceresco maceratus fio. Lato de re rusti. Frumento
curgulio ne no ceat neu mures tangant lutū de amur-
ca facto: palearū paululū addito: finito macerescat.

Macro cras. cuius cōpositum est emacro: qd̄ est valde
macer fio. Plini. lib. xvij. Terrā emacrari hoc factū
f. milij existimantes.

Maceria et maceries paries siue murus vel congeries
lapidū in vniū cōpactozū sine cemento: aut alio gene-
re ferruginis quo vinee claudi solent. Terē. in adel.
Iube hanc macerē dirui. Var. cū aliter lib. iij. Quis
ignozat septa et maceris ita esse oportere in lepoza-
rio: vt tectozio tecta sine et sit alta. Lato de re rusti.
Maceries ex calce cementis silicevū dñs omnia ad
opus p̄beat. Quisq̄ maceria de mēbzana secūdinā
quā alio noie stera appellat. Hiero. in Beñ. Quare
diuisa est. p̄pter te maceria: Et maceries dicit maci-
lētia. Alra. Si ille hoc nūc sentit facere illi satis vis
quāta illius mozi sit maceries tibi.

Mactio as. interficio. Laca. lib. ij. Mactantur greges
hostiarū. Plaut. in Amphit. At ego certe cruce ex-
cruciatum mactabo. Mactū est a sacris vbi mactant
oues dicunt que immolant. Virg. Et nigram ma-
ctabis ouem: lucumq̄ reniles. Dicitū est autē mactoz:
quasi magna auctozitas: hoc est augeo. Nā priusq̄
victimā immolarent thus aut vinū super eam funde-
bant. Vñ mactū esse taurum dicebat thure vel vino
cumulatū hostiā et magis auctam. Vñ mactare ma-
gna augere veteres vsurparūt. Lic. Ferunt laudib̄:
mactant bonozibus. Per translationē quōq̄ macta-
re ponit pro malo afficere: seu male tractare. Plau.
in aul. Dotate mactatē malo et damno viros. Quisq̄
pro p̄cipitate. Accius. Aut illozū copias fundam in
campo: aut nauis vras mactabo in mare. Quādoq̄
p̄ honozare. Plau. Tamē honeste mactatū reducā
domū. Quisq̄ p̄ verberare. Ande legimus de mar-
tyribus primo et feliciano. Extenderunt eos milites
et virgis fortiter mactauerūt.

Mactus cea. crum. tam cū genitiuo q̄ ablatiuo p̄struit
et vocatiuo semp: vt mactate virtutis et virtute. i. ma-
gis aucte cumulateq̄. Est autē dicitio que laudet simul
et adhortetur puerum quem prohibetate crescere vide-
at. Sanguinolentus etiam ex acie redemptibus dicitur.
Var. mactate animi quem rarus habet morumq̄
tuozum. Syl. lib. v. Lelius affatur mactate o veneram
de pudci. Ductoz mactate animi. Lic. Mactate virtute
esto. Hieron. Mactate virtute: mactate celo fidei. Plī.
in laudem astrologozum. Mactat aut ingenio et celo
interpretes rerūq̄ nature capaces. Sta. lib. vij. th.
Mactate animo iuuenis. i. p̄fecte indolis: vt exponit
laertius interpres.

Machacon Aesculapij filius frater podalirij medicus
clarissimus.

Mache latine pugna. Inde **Maumachia**.
Machera cum diptheron. **Mā** grece μαχη latine
 sicca: gladius quod nomen impositū est a grecis
 quia multo sanguine cōmaculet. **Zuue**. **Zues** nōmē
 victūq; machere. **Instrumentū** ē ad scindendū simul
 z vulnerandū. **Apul. lib. ix. de asi.** Cōminabatur sese
 concilurū eū machera frustatim. **Quo sermone eius**
 cōmonestatus hortulanus eripit ei spathā.
Macheroptos faber gladiorū quo note dicitur est **De-**
mosthenis pater ab officina gladiorū quā arbenis
 p̄regiā multiq; aruicib⁹ seruis instructā habebat.
Macheroptus sicarius gladiū ferens. **Ecce. ad Q.**
 fratrem macheroptus centū sequentibus miros
 ritus nobis edidit.
Macree dicunt p̄ciosā edulia. **Sueto. de Cali.** **Dulz**
 v̄cenasat macreas misit **Bar.** macrea neu. genere
 protulit. **Sz te macrea sola iuuat.**
Machalaum nomen grecū cōpositum ex mache quod
 pugna significat z αλαοσ cecū z errantē. **Oppidū**
 in b̄ictiano agro insubriū clade nobile.
Macabeus cum duplici co. et dipthō. nōmē barbarū:
 que vocati sūt illi viri fortissimi apud sacras litteras
 celebrantissimi.
Machina penultim. cor. grece μηχανη molitio inuen-
 tio. **Unde** mechanicus faber: seu opifex eorū operū
 que ingenio simul z manib⁹ sunt: et mechanica ars
 fabulis. **Unde** artes diuiduntur in liberales et me-
 chanicas. **Alco.** **Machina** dicit vbi nō tam materie
 ratio q̄ manus atq; ingenii ducit. **Machina** etiā dicitur
 instrumentum quo moles aliqua facile quocūq; vo-
 lueris impelli potest. **Et** machinas bellicas vocant⁹
 opera fabulosa quibus in bello utimur. **Item** ipsa cō-
 stitū quibus decipere hostem conamur: **machine** vo-
 cantur.
Machino / **imago** / **co** / **gito** ad reperendū et fabricā-
 dum tam bonū q̄ malū. **Lactan. libro. ij.** **Nimirum**
 d⁹ vniuersi artifex sic illa disposuit: sic machinatus
 est: vt per spacia celi diuina z admirabili ratione de-
 curreret ad efficiendas succedentū sibi temporū
 varietates. **Quarchimedes** scilicet cōcauo gre simi-
 litudinē mundi ac figuram potuit machinari: in quo
 ita solem lunamq; composuit: vt inaequalis motus et
 celestibus similes cōuersionib⁹ singulis quasi dieb⁹
 efficeret. **Lui. lib. j.** **Cōfestim** turno necē machinat⁹.
Sal. **Iam** tuū non cōsulibus sed pleriq; senatorib⁹
 perniciem machinabantur. **Dicit** aut machinari ab
 μηχανη qd est inuenio. **Unde** μηχανη dicitur
 inuentū z molimen dicitur.
Macra fluvius in apennino inter ligurū mōtes p̄ lunā
 ciuitatē in Tyrrenū mare influit.
Macri campi inter Bononiam z **Raennā** per quos
 Romani iur.
Macros grece latine longus: a quo m̄tra sūt cōposita.
Macrocola penultima producta a lōgitudine dicunt⁹.
 Sunt em eo nomine maiores z longiores cartbe q̄
 modo regias vocamus. **Iam** z **catullus** regū char-
 tam vocat. **Et** eadem origine sunt **protocola** que for-
 mularū consunt.
Macrocolmus longus mūdus. **Dicrocolmus** paru⁹
 mundus.
Macrochir longa manus.
Macrochera tunica manicata. **Lampridius.** **Macro-**
cheras ex purpura ad vsū suū reuocauit.
Macroci montes ab istro flumine non longinqui.
Macrobius nōmē viri. p̄p̄riū: latine longus dicitur.
Iam μακροσ longus: et βίος vita dicitur.
Macrobi etiā populi etiope sunt vltra meroē. vt in-
 quit **Solinus** quibus dimidio proreusior est vita q̄
 nostra: iusticiā colunt: amant equitatē plurimū valēt
 robore: et forma pulcherrimi. **Ultra** hos populos

deserte inhumaneq; solitudines sūt. **Apud** eos lac-
 est quo perfusa corpora quasi vincta nitescūt: adeoq;
 liquidus vt ne folia quidē sustineat.
Macrologia longus sermo.
Macrologo multa loquor.
Macrocatalectos dicitio in longā desinens.
Macrothymia longanimitas.
Macrothymos longanimitas.
Macrochionius diurnus.
Macula turpitudō ac lordes. **Plinius.** **Fullones** eas
 maculas e vestibus tollunt. **Quāq;** ponitur pro nota
 seu signo. **Unde** genitiue note in corpore natę dicitur.
Plaut. in cap. **Eiden** tu illi maculari corp⁹ totū
 maculis luridis. **Quādoq;** pro infamia. **Ecce.** **Luius**
 vt adoleſcētie maculas ignominiasq; p̄terea. **Quāq;**
 pro retis foramine seu plaga: quā vermaculo sermōe
 dicitur lamagia. **Idem** in **Ter. acti. septima.** **Reti-**
culum ad nares sibi admovebat tenuissimō lino: mi-
 nutis maculis plenum rose. **Tarro** libro tertio: pro
 retis posuit. **Septim** totum grandibus maculis in-
 regit ne eo inuolare aquila possit: neue et ea euolare
 aues. **Quādoq;** macule dicuntur signa in marmore.
Seneca epistola. cxi. **Delectant** nos ingentiū ma-
 culę columnarum.
Maculosus / **fordidus** / **immundus.** **Plau.** **Sordida** ac
 maculosa facie. **Item** dicitur varius ac not⁹ plenus.
Cirgilius. **Succinctam** pharetra ac maculose tegi-
 mine lyncis.
Maculo as. i. fedo / turpo. **Lactan. lib. v.** **Innocentium**
 cruore maculantur. **Hinc** cōmaculo as. et immacula-
 tus: qui est sine macula.
Macricus qui habet magnas malas et os patēs quasi
 malucicus.
Madeo / **mades** / **madidus** sum. **Pli. lib. viij.** **Zergoris**
 galeę impetrabilis p̄terq; si humore maderat.
Madesco is. habet significatiōē passiuā innatam calo-
 re intrinsecus sumpto: vt proprie madescere fit cum
 quis febrī vt labore seu portione p̄potētis vini estuat
 aut aliter sudorem emittit: licet etiā extrinsecus dicit
 possit. **Clau. lib. iij.** **Largis** tūc imbrib⁹ ora madescūt.
Col. lib. viij. **Stabulentur** sic eo loco ne humore ma-
 descant vngulę. **Hinc** componit⁹ permadesco: quod
 est valde madidus sō. **Idē** lib. ij. **In** id tēpus puenit
 inter peritos rei rus. nō esse arandū nisi si **imagnis** vt
 fit nōnunq; subitaneis imbribus quasi hibernis plu-
 uis terra permaduērit.
Madesfactio is. balneo. **Lactā. lib. vj.** **Si** ficos odorati
 ac veteris vini perfusione madescecerint.
Madesio habet significatiōē passiuā extrinsec⁹: vt cū
 q̄s aqua alio ve liquore balneat⁹. **Sue.** **Cū** decidisset
 in mare p̄ ductos passus euasit ad proximā nauem
 elata leua ne libelli quos tenebat madesceat.
Madidus a. um. qd est a liquore respersum: hinc semi-
 madidus. **Col. lib. ij.** **Sed** quādo cūq; arabū obser-
 uabimus ne lutosius ager tractet⁹: neue exiguis nim-
 bis semimadidus.
Madido as. madidū seu balneatū facio. **Claud. lib. ij.**
Ille nouo madidantes neqtare pennas. **Concunt** et
 clebas secundo rore maritat.
Madesco as. idem quod madesfactio. **Plini. lib. xviij.**
Et si cōtra epiphoras seruētes oculoū anguli sub
 inde madescentur: efficacius si cibo vinoq; si pudice
 ea abstinerit.
Madoz insusio ipsa. **Sal. lib. iij. bist.** **Quasi** par in optē
 do festinatio z ingēs terror erat ne et latere noua mu-
 nimenta madoze infirmarent. **Iam** omnia oppida
 flagrabāt redundātib⁹ eloacis aduerso estu maris.
Madaura ciuitas in collimitio sita geulie et numidie
 a qua **Apuleius** madaurensis est appellatus. **Ad**
 hanc urbem scribit **Augusti. lib. con. se** contrulise

etor: Iulii. lib. ix. Virgi. Effuge cuncta malis habitā-
tur magna gratia. In ea habitauerunt Architas Py-
thagoras parmenides et geno pitagorici philoso-
phi: et Zennius poeta. A quibusdam tota Italia dicta
est maior grecia. Quid. in fast. Italia nam tellus gre-
cia maior erat.

Magnam socerum et magnam socerum appellabat vir
vixit sue auum autamq. Maior socer et maior so-
crus vixit proauus proauiaq. appellatur et sic per
singulos gradus.

Magnalia sunt ingētia facta et admiratiōe digna. Die-
rony. in lib. Epi. Stare et videte magnalia domini q̄
facturus est hodie.

Magnificus qui magna fecit. Scribit Arist. li. iiii. Est
et magnificus dicit illum qui in magnis pro dignitate
sumptū facit qui circa publicam magnificentia impē-
sas facit: honorificas veluti in ludis in rebus dijs sa-
crificatis: in edificijs: in epulo publico: non qui in se-
ipsum sumptuosus est. Est et magnificens a quo ma-
gnificentia: que est vt Lice. inquit rerū magnarū et ex-
cellarū cum animi ampla quadā et splendida propo-
sitione cogitatio atq. administratio.

Magnifico as: extollo. Pli. Magnificat et vituli q̄ nō-
dum herbas gustauerint simū.

Magnas magnatis et magnatus at: qui in populo ma-
gnus habetur.

Magnata vrbis Hybernie a qua magnate populi vo-
cati sunt.

Magnee etis: generis mal. genus lapidis ad se ferruz
attrahētis. Dicitur magnes ab inuētoe in Ida pu-
mum repertus: de quo Plinius lib. xxxvi. Ephemus
αἰσῶν εἰς ἑσπῆρας οὐκ ἀλοχου κελομαι σελαν
μεναι εἰ εδερ ἄγινυ ἀρδρος απ ἀλλορι
ιολεχοσ καὶ δω μαφλασσοῖ.

Magnesia macedone regio: thesalie annexa. Abest ab
epheo: sicut Plim. lib. v. scribit. xv. mil. pas. A qua
magnees qui et magnesiū populi vocati sunt. Luc. li.
vj. Et magnetis equis mynie gens cognita remis.
Est et magnesia vrbis in asia apud quā Scipio asiati-
cus Antiochū regē magna clade affecit.

Magog: nomen viri filij Abher propitiū: quo vt Jose-
phus ait libro. j. Magoge dicti sunt: qui a grecis
Scythae dicuntur.

Maguderis vr̄ Duf. li. vij. inquit. Frugis id est caulis
genus qui nascit ex ea parte cuius radix sirpis auelli-
tur hanc caulem laserpitij quidā exstimant. Plau. in
Ru. Sed tibi confidis fore multam maguderim. La-
serpitū autē herbā esse nōnulli arbitrant: vt Plim.
lib. xix. testat. Legit et Magudaris. Col. lib. vij. fa-
cit et radix quā greci vocant μαγυοδαρνη vulgus
quē nostra stuetudine laserpitij appellat.

Maiestas a magnitudine dicta est: Est em decus ampli-
tudo et dignitas vel populi vel senatus vel principis
imperatoris: vt aut etiā priuati magni viri. Quā ma-
iestatis crimen iuriconsulti diffiniūt qd aduersus po-
pulum Romanū: vel aduersus securitatē eius comit-
tatur. Et rei maiestatis dicunt qui eiusmodi crimē cō-
mittit. Maiestas quoq. dea credita est honoris et re-
uerētis filia: de qua Quid. Donec honoris placidoq.
deceus reuerentia vultu Corpora legitimis imposue-
re totis. Vnde sacra maiestas que mundā temperat
oem. Quas die partu est edita magna fuit. Nec mo-
ra concedit medio sublimis olympo. Aurea purpu-
reo conspiciēda sinu.

Maiates porci castrati. Var. Terres cōmodissime an-
niculi vrbis nec minores q̄ semel tres. Quo facto no-
men mutant atq. e verberibus dicunt maiates.

Maiores itelligi possunt quicūq. aui abau. pau. atau
tritaui et ante hos i infinitū: sicut minores q̄ etiā post
trineposes futuri sunt. Lice. Ego meis maiorib. vixi

tute fluxi: vt si prius notū nō fuerint a me incipiāt ha-
bere initū memorię sue. Virg. Hunc letū cyrusq. diē
troiaq. pfectis esse velis nostrosq. butus meminisse
minores. Non solū minores bi dicunt sed etiā poste-
riores et posterī et nepotes: sicut hū qui ante nos fue-
rūt maiores et superiores et patres et aui appellantur.
Et tā maiores q̄ minores in hac significatiōe em plu-
raliter declinant: maiores magistratus sunt cōsules
pnes quos fasces sunt. vel qui priores facti sunt: ma-
ior pgetor dicitur Urbanus: minores ceteri: maiores
flamines dicebantur patricij generis minores plebei
maior auūculus: aui et auie auūculus. Sic maior
patruus: maior amita.

Maius mensis a maioribus dictus est: quia vt inquit
Macro. maioribus consecratus erat: quoz consilio
resp. gerebat sicut iunius a iuniorib. qui rem armis
gerebant. Postq. em Romulus populū romanū in
maiores minoresq. diuisit: vt altera pars consilio al-
tera armis tueretur: in bonoz vrbisq. partis hunc
maius: sequētem iunū vocauit. Quidius. Vnde sua
maiores tribuere vocabula maio. Junius a iuuenis
noie dictus adest. Sunt et qui maiū a maiestate dea
denoiatū velint q̄ flamē vulcanalis kalendis Maius
huic dee rem diuinam facit. Alij a Maia Mercurij
matre. ppterea hoc mense mercatores omnes Maie
pariter et mercurio sacrificare soliti erāt.

Malus fg. gene. arbor cuius fructus est malū id est pō-
mū: tractū nomen a greco qui malū μάλον dicunt
Vnde meli mela: et habent pe. pro. Vncinalius a
um: qd est materiātū ex malo. Col. lib. vij. Est etiam
non ingrati saporis muria pgeduratus: atq. ita mali-
nis lignis: vel culmi fumo coloratus.

Malus mal. generis arbor nauis: quia instar mali sit in
similitate: vel quia cingitur quasi quibusdam malis
quoz volubilitate facilius leuant vela: et similiter pū
mā producit. Luc. lib. ij. Antennas proam maloz
tonfasq. natantes.

Malus a um: pri. core. dicitur qd opponitur bono. Est
em generale nomen turpia simul et detrimentosa cō-
plectens. Vnde dicimus malū culpe qd male agen-
do comittitur: quale est homicidiū furtū et hōmō: ma-
lū pene qd deus ob mala comissa imittit: vt est illud
propheticū. Ego dñs creans malum. Dicimus etiaz
malum imilitē qui est imbellis: malū imperatorē qui
est impudens: malū grāmaticū qui est rudis: malus
iudicem qui est iniquus: malam faciem que est defoz-
mis. Preterea malum sumitur pro labore afflictōe
et angustia. Virgi. Affuetūq. malo ligurē. Et in plal.
Lecati sumus pro diebus quibus nos humiliauit: an-
nis quibus vidimus mala. Vbi Hiero. Quanto ma-
gis in hoc seculo paupertate: inimicōz persecutioni-
bus vel morboz cruciatibus fuerimus afflicti: tanto
post resurrectionē in futuro maiora premia conseque-
mur. Item sumitur pro malignitate. Gene. Imbecil-
lem infontēq. damnare simū est malū. Item pro in-
teriectōe: perinde ac si diceremus proh nefas. Qui
loquendi mos per interrogatiōe et honestus et vstra-
tus est. Sel. Que malū ratio ista est. Pli. li. vij. Que
malū ista demētia est iterari vitam morte: Teren. in
Adel. Quod hoc malū infelicitatis? In eundem sen-
sum. Lice. ad Arctū dicit. Qui mali? Aliquando ca-
piē malū p paruo: sicut bonū p magno.

Male aduerbiū modo ponit pro valde sed temp in ma-
lum parte: Lice. Addebat etiā idq. ad rem pertinere
credebat scriptozes illos male multaroz: id est ma-
gna pna affectos Vodo p parū. Virg. Itē male
tū mites defēdit pāpinus vvas: Vodo pro in cōmo-
de: sicut bene pro cōmode: vt Vale habito. Vnde
habito in cōpositiōe habet vim negationis: vt Va-
lesanus: malefortis. Quidius lib. j. iij. fal. Monduz

tradiderat victas victoribus artes. *Sigcia* facundū sed male forte genus.
Maleaudio: significat alicuius maledicta sustineo seu infamo vituperor: culpor: sicut bene audio: laudor: ut si quis de me maledixerit: tunc recte dixerit: *Male de me audio.* Cice. lib. ij. In quo ego non quo liber male audiam: Sed quia ego causam non libenter relinquo: Idē ad *Atticum.* Hanc nonnulli amici *Apū* ridicule interpretatur q̄ me idcirco putent bene audire velle: ut ille male audiat.
Malecogito de te. i. male affectus sum erga te: et malā habeo de te opinionem. *Quis.* Non tū eam quis male cogitet odi. *Terentius.* Et ipse facile aia duerterem male eū de me cogitare. *Ita* contrariū est bñ cogito.
Maledico tibi: et maledico te. A quo maledictus maledicentior: et maledicentissimus qui male dicit quantum potest et scit.
Malefacio tibi. Inde maleficus malefica maleficū pro pernicioso. Sed malefice mulieres incantatrices dicuntur et venefice. Malefice herbe: malefice serpentes pro venenosiss.
Maleficentia et maleficiū damni iniuria facinus *Legis.* Finitimis imperavit ut ab iniuria et maleficio se suosq̄ prohiberent.
Male iudicio: male censeo: male opinor declaratur error meus.
Malemereor de te: male tracto te. Cuius contrarium est bene mereor.
Maleopto tibi: male precor: intelligitur vitium eius de quo agitur: male volo tibi: odi te. *Hinc* maliuolus et maliuolentia: que est voluptas ex malo alterius sine emolumento suo.
Maleuertere: est in perniciem vertere.
Malicia: perueritas que virtuti seu bonitati contraria est. *Sene.* In hoc summa bonitas: in illo extrema malicia. Frequēter autē sumitur pro veritate. Cice. Vir rursus cōtraria est viciōstras: sic eū malo q̄ maliciam appellare quā greci κακίαν appellant. Nam malicia certi cuiusdam vici nomen est: viciōstras omnium. Apud veteres etiā in bonū accipiebatur. *Plau.* Te ciuem summa omni malicia. Est et alia malicia ex natura pueniens. *Pli.* Quod modo celi: modo terre malicia dicit labor afflictio et angustia seculi ut est in *Euangelio.* Sufficit dies malicia sua.
Malignus a malus fit: et is est qui difficultate sui ostendit: hoc est q̄ asper difficultis inuidus auarus est. *Pli.* Homo malignus et inuidus. *Hinc* maligna via que angusta et ardua est. *Virg.* Aditusq̄ maligni. *Maligna* lux q̄ subobscura est. *Idē.* Quale sub incerta luna sibi luce maligna. *Malignus* ager agricolis illiberal ac minime ferax. *Idē.* Difficiles primū terre collesq̄ maligni. Et malignus consuetudine dicit maliuolus et malus: a quo malignitas.
Maligno as: et malignor: deponens. *Hierony.* in psal. Sup populū tuū malignauerūt consiliū. Et iterum. Qui malignantur exterminabunt.
Mala e. faciei pars que et *Bena* dicta q̄ rotundā speciem mali pre se ferat. Nam est q̄ heminet inter nasus oculos et buccam. *Pli.* Infra oculos male homini tantū quas pisci genas vocabant. Ibi ostendit pudor. Et primā producit. *Virg.* tamē li. iij. *Geor.* equino generi malas tribuit cū ait. Quo tpe *glauco* *Dothmiades* malis mēbra absumpserunt q̄drige. Et mala latine dicitur ouis. *Pli.* et malonotus. i. pastor ouū.
Malicoziū: putamē mali granati. *Pli.* lib. xxiij. *Quius* aridis foliis ut malicoziū coria persiciunt.
Malobatro: vnguenta que ex assyria afferbant. *Unde* *Boza* inquit: Linctos malobatro assyrio capillos. *Hinc* malobatro: hoc est malobatro capillos deli-

butus: ut est apud *Sido.* spolinare ad leonē.
Malacus latine molis: ελαφιος μαλακος. *Malacia* cic. mollicia cū maris fluxu: omnino quiescētis et languēt neq̄ vlla aura cōmouent: qd̄ vulgus vitā di mali omnis gratia donatā vocat. *Lucer.* pellicia a pelliciendo appellat. *Subdola* cum ridet placidū pellicia ponti. Similiter malacia est in grauidis ille languor et mollicies dissoluti et cuncta saltitidēis stomachi. *Pli.* lib. xxiij. *Malicoziū* expeitur in grauidarū malicia: et quoniam gustatu moueat infantē. *Idē* greci κιστραι appellant et κιστραι qd̄ est vt *Theodoros* *Saga* verit picare a pica dicit qm̄ hmoi aues varia solent appetere cū sunt pregnantēs.
Malacisso as mollio subigo. *Plaur.* *Ab* nimis serus es: malacissandus es.
Malasso as: quo cōmalasso qd̄ est exerceo mature facio. *Carro.* In dolore adiabozon esse qd̄ philoſophia cōmaleficeret eam partem que cōcūti cupiditatibus solet.
Malagma atis: fomentū cum res dura per alterius admixtionē molliciat sicut emplastrū. Nam malignata contrita et super cutem iniecta abunde molliciant et μαλακίω mollio: his molliuntur apostemata et matureſcunt. *Col.* li. viij. *Luminū* conterit eis adicitur epigum pilcis liquide et apungie vt lentozem malagmatis habeat. *Ambr.* lib. j. offi. *Alliga* sensum tuum non sit remissus ac desilius: ne dicas de te. *Idē* est malagma apponere neq̄ oleum neq̄ alligaturam. *Differunt* autē emplastra a malagmatis et pastillis. *Emplastra* imponuntur vulneribus malagmatis in integram cutem inijciunt. *Pastilli* autē illinuntur: aut alicui mollioz cerationi miscentur.
Malua: herba quā greci μαλαχην vocant ab emolliendo ventre. *Bar.* *Crete* lactucis et molibus vtere maluis. Duo eius genera possit *Pli.* que foliozū amplitudine discernuntur: in satius maiorē greci malopen. *Alteram* ad emolliēdo alio malachen dicere syletrem: cuius folium grandiusculū est et albe radices. *Altheam* et ab excellētia effectus. *Aristalthea* *epistoy* greci optimū dicunt καὶ αλθαία malua dicitur etiam malua maluauium a malua fit malua: ceus a uoi.
Malaca: ciuitas in hispania. *Bar.* *Siga* oppidū e regione malacā vbi hispanie cōteplatur.
Malca: pe. indifferēte promontozium laconię qd̄ per quinquaginta milia passū in mare protenditur vbi periculosa est nauigatio: propter aduersos ventozū status: hinc est illud proverbiū: Cum ad maleam deſeris domesticos obliuiscere. *Virg.* li. v. *Fontes* mari: maleq̄ sequacibus vndis. *Proper.* *Drebeac* hospicio seu malea sua. *Dicit* malea a maleo *Argiuorum* rege qui in ea templum pulchrum construxit: quod maleoricum appellatur. *A malea* fit maleacus maleaca maleacū. vt *Sinus* maleacus.
Malcea vbs *iberiālie:* a qua populi malices et mare vbi cinā maleacū dicit.
Maltha calx cum arena et aqua: vel p̄x cum cera mixta et hmoi ελαφιοι μαλαθη λευκα και μαλακοι το μαλακοι τοισω.
Malleus fabule instrumentū q̄ res dura molliat quasi molleus. Ea enim que dura molliuntur ad ignem: vt malleis flagellantur.
Malleolus diminutiū a malleus. i. paruus malleus. Et malleolus: teste *Col.* li. iij. dicitur nouus palmes vitis innatus primo anni flagello: sic dicitur ab ipso mallei similitudine: vel q̄ in ea parte que decidit ex veteri sarmento prominens vrinq̄ malleoli speciem prebet et plātationi aptus est. *Vel* q̄ vt ait *Plinius.* solebat capitalat: vrinq̄ duo surculatus fert. Et malleoli sunt sarmenta illa que in aggeribus po-

uasi. Sed et manipuli parte pice contexti qui incensi aut in muros aut in testudines ad incendiū faciendū faciunt malleoli vocant.

Malleolaris et hoc malleolare a malleolus fit. Col. li. ii. Argam malleolare non amplius q̄ ter gemaruz esse conuenit.

Malleo as: quasi malleo operor. Unde et malleator Aug. lib. xv. de ciuita. dei. Tubalcain erat grarius et malleator gramenti et ferri. Malleatus a um: quod malleo factum est. Unde malleati libri dicuntur vulgo stampati. Alpi. xxii. ff. inquit. Sed p̄scripti scripti nondū malleati vel orati vel quia pagine malleatur repaginande.

Malluum vas in quo lauatur manus: et feminino genere Valluue sicut pelluuiū et pelluue quo lauant pedes. Monius etiā Trulleū appellat: cuius viceol' aque manalis vocatur q̄ eo aqua manans in trulleū effundatur. Et Ser. lebetē vasculū interpretatus est in quod aqua cadit euz manus lauantur ab alijs polilibz etiā nominatur.

Malanomus penult. core. pastor: ouiū μῆλα ouis: ποίωσ πασuum.

Mambre mons iuxta hebron.

Mamers lingua oscor dicitur est mars detractio syl labz qui et Hauozs etiā appellat. Mamertus p̄e nomen oscum ab eo q̄ hi marē mamertē appellant. Apud Liviū Mamertus Aemilius dicitur: ex gēte mamerta. Quidā dicunt Aemiliā gentē a mamerto appellatā cui propter humanitatē ciuicaz cognomen fuerit Aemilio. Hęc etiā Aemiliā vocant sermonis lepiditatē atqz facundia.

Mamertini: populi cāpani: hi cum Desanā colonos misissent ipsi quoqz mamertini potius q̄ messanenses sunt vocati. Et cum ager eozū vini feracissimus sit. Mamertinū vinū non messanense appellatū est. Var. Amphozā nekorea tibi mamertina senecta. Si datur quod vis nomen habere potest. Dicit mamertini a ciuitate Mamertia que a lacedemonijs subuersa fuit: q̄ Desneci quinquaginta virgines lacedemones violare tēptassent: et non cōsentitibus eas occidissent. Auctor Hiero. contra Iouē.

Māma papilla que et vber dicitur. Iuuenā. Et nuda te neat venabula māma. Māma quoqz gręca dicitio est qua significatur nutrit: seu ut quidā aiunt auia: id est patris seu matris mater: sicut tata pater. Martia. Māmas atqz tatas habet.

Mamilla diminutiū licet per simplex m. scribatur. Iuuenā. Illa loqui recta facie stricisqz mamillis.

Māmula: similiter diminutiū a māma.

Māmofus a um quod habet magnas māmas. Var. Māmofas metuo: tenere me trade puelle.

Māmearus a um: idē quod māmofus. Plautus. Cui amicā māmearā vidimus.

Māmearē est māmas ad legendū prebere. Augusti. in psal. interpretatione. De pregnātibz et māmātibz illis dieb'. Māncinātus a um. Unde māmāte te que a latitate dicitur q̄ balneis adhibent.

Māmillare: amicali genus quo mulieres māmas tege re confueuerunt.

Māmotreptus quid significet. Aug. in interpretatione psal. declarat. Si enī inquit queris imitari et ex illo p̄dere adhuc lacte vis nutriti et hęc māmotreptus quales dicuntur pueri qui diu sugūt q̄ nō decet. Et paulo post. Faciant hoc nutrices māmotreptis vt aliq̄ amara ponant in papillis suis quibus offensi paruuli ab vberē resiliant: et ad mensam inbient.

Mamilla propitiū nomē mulieris. Telogeni filię a qua mamillioz familia est vocata.

Mamona non bebezorū sed syrorū lingua: vt Hiero. ait diuitie nuncupatur que de iniquitate collectę sūt.

Idem in psalmoū expositione. Videtis q̄ iniquus mamona in isto seculo desit. Aug. do sic. Mamona verbū latinū nō est sed hebreū cognatū lingue punice. Iste enī lingue sibi significationis quadam vicinitate locantur. Quod punici dicunt mamona latini lucrum vocant: quod hebrei dicūt mamona latine diuitie vocant. Suidas tamē μαμωνας χρυσοσ γειροσ πλουτοσ ουχι ο εκλου σαλαρα αυλεο περισοσ και υπερηυ χρειασ quare penultima longa est: q̄ est ω mega.

Mamurius faber grarius laudatissimus.

Mamurre: senatoria familia. Romę erat: sed fornijs oriunda.

Manceps qui aliquid a populo emit conducit: ve quia sublata manu significat se auctorem emptiois esse: qui idem pres dicitur: quia tam debet prestare populo quod promisit q̄ is qui pro eo pres factus est. Et emptio mācupi que solēnitare quadā fiebat adhibitis nō minus quinque testibus Romanis ciuibz puberibus et alio eiusmodi cōditionis qui libram enę tenebat. Emptor ita dicebat. Hoc ego ex iure quiriti meum esse aio hoc quod emptum est hoc gre enęaz libra. Deinde libra gre p̄tinebat idē q̄ dabat a q̄ re emptam accipiebat. Et hęc mancipatio vocabatur. Hinc seruus equus ouis aliqz huiusmodi mācupia dicuntur q̄ manu capiuntur: siue mancupi emptioe acquirantur: cum cetera neumancupi dicantur: vt rerum dominia iuraqz. Mancupes. Licet appellat romanos publicanorū p̄ncipes qui questus sui causa decumas redimunt a populo romano. Unde a Suetonio dictum est. Non negauerim iactatum a quibusdam petronium patrem e regione transpadana fuisse mancupem operaruz que ex vmbua in sabinos ad culturam agrozum quotannis cōmeare solet: id est redemptorem conductozūqz seruozum et operariorū. Sciendum est q̄ mancupi siue mancupi indeclinabile est per omnes casus et genera q̄ alij figurate dicit velint in casu dandi. Et mancupi dicitur ad nos pertinere quod ex sub hactioe emimus estqz ius. Licet. pro murena. Qui si in his repetundis que mancupi sunt: bis periculum indicit prestare debet qui se nequū obligat.

Mancipo as: pe. cor. quasi manu capio: vt modo dictū est qd est obligo summitto et seruū facio. Quis sine libza et verbis suprapositis. Lactā lib. ii. Spiritibus inūdis puris aias suas mācupiāt. Plau. in Cur. Alie nos mācupatis alienos manumittitis alienis imperatis nec vobis auctoz vllus est: nec vosmet estis vlli. Hiero. in plo. Tobie. Libzū vtiqz Tobie quoniam hebrei de catalogo diuinarū scripturarū secātes his que agiographa memorant mancuparūt. i. subdiderunt. Huius cōpositū est Emancipo.

Mansisteria aque vna. i. viceus. Plau. in Bac. Effer mansisteriā cū aqua foras.

Mancus. pprie manu enervatus quasi manu carens licet q̄qz p̄ debili ponat et ad res etiā inaiatas transeatur. Licet. de fi. do. Sed etiā alterius tribus q̄ mancam fore putauerūt sine aliq̄ accessione virtutē.

Mancinus nomen viri quo Mancinatus pro dānato q̄ Mancinos insignē domū habuit: que eo interfecto publicata est.

Mandra speluncę cubile et receptaculuz onium: beuunt aliozqz huiusmodi. Iuue. Et stāris conuicta mādre eripuit somnū deuo. Probus scribit mandram esse vicī ostiū vel flexum vel arrectū: aut breue et vile edificium quod angustę latitudines vicī: vel ingens vebiculum quo trabes portantur. μαδραγ λιγυοσ σπυλλενυοσ.

Mandragore duo sunt genera: candidus qui mas et niger qui femina existimatur: ferunt mala auellanarū

mucā magnitudine. **S**andragoram fossuri ab aue-
sante vento cauent: et occasum spectant. **A**is eius in
poculo foemifera est: ac etiam olfactu. **C**ol. **S**an-
dragoze pariat florea.

Mando as. **C**omitto: vt cum quid memorię mandatur:
siue imponitur comittitur vt vt memoriter teneatur
siue ex propria memoria id fiat cum quid repetit aut
auditur siue ex scripto. **D**emonia propria. **C**icē. lib.
iij. ad **V**erē. Quonia nuperrime dictū facile memo-
rie mandatur vtile est cum dicere desinamus: recen-
tem aliquā relinquere in animis auditorū firmā argu-
mentationem. **E**t scripto. **S**el. **H**omonię mandatu
Platonē philosophū tenui admodū pecunia fami-
liari fuisse. **E**t hoc modo mando significat manu scri-
bendo memorię do. vt **C**icē. pro **S**er. **H**ec pbama ce-
lebantur: monumentis annaliū mandatur: posterita-
ti propagantur: aliquādo et litteris et memorię simul
quid mandatur. **I**dem lib. iij. **P**hilip. **Q**uid huic fa-
cias qui hoc litteris memorię mādauit. **L**actā. lib.
vi. **D**ingenia hominib⁹ indigna q̄ has ineptias pro-
tulerunt: miseris atq̄ miserabilibus qui stulticiam suā
litteris memorię mādauerūt. **L**itteris et memorię
capere licet non solū scripto id mandatur esse vt rem
ordine gestam ipsi scriptores haberent sed etiam vt
memorię posteritati daret. **N**am non intelligi par-
esse cenio accipi litteris et memorię dictum ex abun-
dantia sed ex diuersitate rei. **A**lter etiam quid man-
dari potest: vt **C**ol. lib. iij. **S**emina **F**recensissima ter-
re mandare conuenit. **I**nterdum mandare comittere
vt cum quid faciendū datur quod iniūgere seu impo-
nere seu comendare dicitur. **P**lau. in **L**ur. **H**anda-
tum est mihi vt has tabellas ad eum ferrē. **T**erē. in
Adel. **H**uic mandes si quid recte curatū velis **C**ōpo-
sita huius verbi sunt **A**mando. **A**dmando. **C**ōmen-
do. **D**emando. **P**remando et **R**emando.

Mandatu et participiū et nomē esse potest. **P**articipiū
vt **H**andarū est mihi: apud **P**lau. **H**omē: vt apud
Quintil. **H**andata tamen tua fili perago. **E**t est pro
prie mādaru commissio: hoc est quod comittitur. **S**al.
L **H**uius ex suo numero legatos ad **H**artiū regē
mitti: cū mandatis huiusmodi.

Mandatarius cui dantur mandata peragenda.

Mando is: mandū: p̄m aliquos mandū: et p̄m alios mā-
didi: mansum significat dentibus conficō. **H**iero. in
Sen. **T**olles recus ex omnibus que mandū possunt.
Cirg. lib. iij. non ad effectū sed ad actū retulit. **S**trat-
tonipes et frena feror spumantia mandit. **S**erenus
vero ad effectū. **P**urgatur cerebrū mansa radice pi-
retti. **D**ictū mando a manu dando q̄ manu cibis ouī
admoetur: quādamodū a manu ducenda dicimus
manduco. **H**uius compositū est **R**emādo quod est
rursus mādo rumino. **P**li. lib. x. **P**ontici quoq̄ mu-
res simili modo remandunt.

Mando onis edac: qui assidue mandit. **L**ucil. **A**tq̄ oēs
mandonū gula.

Manduco as: idem q̄ mando. **L**uius compositū est cō
manduco. **P**li. lib. x. **H**uius cucurbitę cōmanduca-
te succus stomacho admodū prodest.

Manduco onis edacē significat. **H**ec est omnia fere idē
denotant. **H**andones: manducōnes: manduci: man-
suci: **C**omedones: comedī. **E**dones edaces. **E**pulo-
nes lurcones. **C**irgultiones: **H**aneones: **H**eluo-
nes: **S**urre: **P**arasiti: **B**ulones: **D**ragonēs: **L**igurio-
nes: **H**epotes: **L**atillones.

Manducus idem quod manduco. **P**lau. **Q**uid si ad
lupos me p̄ māduco locē? manduci effigies in pom-
pa antiquūq̄ inter ceteras ridiculas et formidolosas
imagines ire solebat magnis malis ac late debiscēs
et ingentē dentib⁹ fontū facēs.

Manufutius a mādedo edacē significat: vt ināt festus.

Mandibula in qua dentes sunt scilicet: q̄ et **maxilla** dicitur.
Sunt autē dug mandibule superio: s. **inferio: a mē-**
dendo. **Q**uo etiā noie vocat genis in gallia aquita/
na auernis finitima sicut **Strabo** scribit.

Mansum dentibus contritū: et pprie dicit de cibo co-
mesto q̄ pueris datur. **C**icē. lib. ij. de ora. **Q**ui oēs re-
nuissimas particulas: atq̄ oia tenuissimas mansa: vt
siunt nutrices infantibus pueris in os inferant.

Manna: ros melleas matutinus.

Mane diei principū cū dies clarus est: ab obtentu bo-
ni ominis. **H**andū est veteres bonum dicebant. **Q**uā-
dū manes. i. boni quādamodū cōtrario imanes cru-
deles dicitur: ac minime bonos. **S**el sicut ait **S**acr.
q̄ ab inferioribus locis. i. a manibus exordium lucis
emergat. **T**ar. a **M**anādo deriuat: q̄ cum sole manat
dies ab oriente. **I**n **H**andū et **L**ucū q̄ nati sūt mane et
luce. **S**el q̄ dū manes pro oia manare existimant.

Manes boni dicunt. **A**cron **D**ij manes dij boni: a mē-
nū qd est bonū. **A**ntiqui animū a corpore separatum
manē deū nū cupabāt. **A**pul. de **S**ocratis demonio
dicit. **H**anes anime dicunt meliozis meriti q̄ in cor-
pore nro genū dicunt: corpore renūciantes lemures:
cū domos incursonib⁹ infestaret larę appellabant
Contra si bonę fuerint larę familiares. **S**er. p̄ anti-
pbrastm ait manes esse deos inferos: q̄ nō sint boni.
Idem dicit alibi esse aias corporib⁹ exutas q̄ nondū
in alia corpā migrauerint. **Q**uāq̄ manes dicunt p̄ne
Cirgi. **Q**uisq̄ suos patimur manes.

Manig deformes plonge. **E**t manias laruas quas nutri-
ces pueris imputari solēt appellāt. **M**edici mania-
cos vocāt furorib⁹ morbo laborātes qm̄ mania dicit
insania et furia. **L**atinū meli⁹ q̄ insaniā a furore distin-
gūt qm̄ aliud est furere aliud insanire. **I**te mania dea
larū mater cui olim sacrificabāt. **E**t manig dicebant
ficta quedā ex farina in hominū figurā q̄ deformes
sint quas etiā maniolas appellabāt.

Maniole insule ex aduerso **I**ndię extra **B**angem in quē
bus tradit nauigia que clauos ferreos habent detur-
neri nec vltēr⁹ p̄gredi sinūt ne qm̄ lapis herculeus q̄
circā ipsas gigantū illa ad se trahat eas tenet **A**ntro-
pophagi maniolis dicit sicut **P**roleme⁹ li. vii.

Manuis p̄nomen est eius qui mane natus est: sicut
Lucius qui luce.

Manlius: propriū nomen viri q̄ manu promptus effect
Heminē autē patricij familie hoc nomine vocari li-
cuit post eum manliū: qui gallos a capitolio depulit
q̄ is regnum occupare conatus necatusq̄ sit. **F**uit et
cognomen eius qui cartaginē vicit.

Manare proprie dicit cū aliquid ex integro sed non so-
tis solido per minutissimas partes stillat. **T**ractum
a grecis q̄ **μαρμαρυ** rarum: et sine densitate appellāt.
Hinc manalem fontē dicit existimant q̄ aqua ex eo p̄-
petuo manet: et manalē lapides q̄ ex eo manare aque
videant. **A**lii manare a mane deducunt: et de sole pro-
prie dicit volunt cū orientis radij splendorem factere
incipiunt. **S**ed frequētius ad aquā et ad humores res-
fertur. **P**er translationē ponitur pro descendere siue
re procedere et hōmō: et res quę manat quandoq̄ in-
ntō ponit. **C**irg. **T**ū gelidus toto manabat corpore
sudo. **L**actā. li. i. **Q**uid mirū si ab hac gente vniuer-
sa flagitia manauerūt. i. processerunt. **Q**uandoq̄ in
actō. **P**li. lib. iij. **A**rborū succo manantiū picē res-
nāq̄ alię ore in oriente: alię in europa ferunt. **Q**uā-
doq̄ in abtō. **L**ini. lib. i. **C**ultrū ex vulnere **L**ucretię
extractū manantē cruore p̄te re tenens. i. sument. **H**ie-
ro. in lib. **N**umeri. **T**radet hūmū lacte et melle ma-
nantē. **H**uius composita sunt **E**mano et **P**ermano.

Manus a manando dicitur q̄ ex brachijs manet: vel
q̄ ex ea manent digiti. **E**t manus instrumentū et telū
nauale dicit quo naues harpagonibus rapit tectus.

manus hanc similitudine qua picles atheniensis
(vt fertur) iuuenit. Diero, ferreas manus et vicos
peparant. Luc. lib. i. In manibus vestris quantus
sit Cesar habetis. Item manus multitudo vocatur.
Virg. Hic manus ob patriam pugnando vulnera passi
Item potestas vt vs dicimus. Res in manu est: qd
non modo significat in promptu est: sed etiam in pote-
state. Inde Alpi, teste manumilio dicta est datio li-
bertatis. Nam huius quis in seruitute est manus hoc
est potestati subditus est: et manumissus a potestate
liberatus. Item manus capis p. probokide elephanti
Nam hanc manu vocant latini q. ea in decerpendo
pabulo pro manu vratur elephantis. Cur. lib. iiii. de
elephanto loquit. Precipue terribilis illa facies erat
cu manu arma virosq. corripere et super se regenti-
bus traderent. Idem in eodem. Lopidas vocabant
gladios leuiter curuatos falcibus similes: quib. ap-
perebat deluorum manus. Nonnumquam pro scriptura
manuum. Quintil. lib. i. Cautas cassius Cicero et Vir-
gilius scripserunt: sic manus eorum docent.
Manicula diminutiuum. i. parua manus. Plau. in Ru.
Dug conre manicule et fucula.
Manu conferere: est pugnare in capere et contendere. Sed
apud iureconsultos cu de aliqua re disceptat in iure p-
sente prore siue ager seu quid aliud sit manu conferre
re dicit cum manu apprehendit re de qua agit. Qd
manus correptio et vindicatio et vindicta appellatur
Ad manus venire similiter est pugnare in contentione
incipere. Plau. Iur ad manus arma sumitur.
Manica pe. cor. para vestis qua manus reguntur. Vir-
gilius. Et tunice manicas et habet redimicula mitre.
Hinc manicata vestis que manicas habet: quas ve-
lut probosas et fignicas criminari dicuntur a poe-
ta q. p. uici romani bueas et circa bumerum desinen-
tes pumo portauerunt. Danice etiam dicuntur ma-
nuu vincula: vt apud eadem. Danicas atq. arcta le-
uari vincula iubet Puanus. Sic copedes vocant
quibus pedes colliguntur. Hinc per translationem di-
cuntur vincula nauium. Luc. Est alias maniceq. li-
gant teretesq. cathene. Item Danice thece sunt ex
ferro quibus brachia et manus contra hostium iniu-
rias muniuntur. Juena. Quale decus reru si coniu-
gis auctio fiat. Baltheus et manice criste curisq. si-
nistri Dimidiu regimen. Et manice dicunt quibus ad
uersum vim frigus manus muniuntur. Plinius iu-
nior ad Hacc. Ad latus notarius cuz libro et pugil-
laribus cuius manus hyeme manicas muniabantur:
vt ne celi quide asperitas vlla studii tepus eriperet.
Manuarius manuaria manuaria: quod ad manum per-
tinet. Belius. Hec ore quasi manuaria. collecto ce-
nula parabatur.
Manuaria tunice que manicas habent.
Manuor: aris: furo: Acti. Manuar. vestem amice.
Manibus pedibusq. proverbiale est: hoc est omnibus
viribus. Terentius in Andria. Quem scio manibus
pedibusq. omnia facturum.
Manuleatus a um: idem qd manicatus. Plautus in
Pneu. Manuleata tunica hominem habere adde-
cet. Et manuleata tunica dicimus manicas prolipi-
ores habentem: manicas hominis indutum tunicis
manicatis.
Manubiu a manu capulus appellat q. manu teneat.
Manipulus a manu fit: et p. significat manule ber-
baru falciculū que manu quis apprehendit metendo
vt in ps. Venientes aut venient cu exultatione porta-
res manipulos suos. Interdu ponit. p. equa militu
manu que vna sequit signu. Erat em pars ceturie ita
dicta q. sub Romulo paup. adhuc romanus exercit.
manipulos feni baltis alligatos p. signis gerebat et
in legione quide erat. xxx. manipuli. Dicitur manipu-

vt inqt Var. ab eo q. plures militu manus iungunt.
Ser. docet manipulos esse signiferos q. iperare Ro-
mulo cu romani et latini sub vno centurione bellum
aggressuri essent manipulo berbe haste alligato. p. si-
gno vterent. Hinc manipularis dicitur qui fert veruili.
Qui. li. fas. Pertica suspesos portabat longa mani-
plos. Hinc manipularis nota miles habet. Et Tege. li
bro. ii. scribit manipuli vocari conuberniu decem tantu
modo militum sub vno papilionem degentiu: ab eo q.
coniunctis manibus dimicabat. Inde Comanipulo-
nes qui in eodem manipulo sunt: et Comanipalatio q.
bus nominibus vratur Spartianus.
Manipulatum aduerbiu: significat per manipulos.
Manifestu dicit quod est claru et apertu quasi ad man-
fous stans. Manifesto as: palu facio.
Manifestarius a um: quod est notorium: id est quod ma-
nifestatur Plau. Capio sustem obrunco gallum su-
rem manifestarium.
Mansuetus mitis quasi manu assuetus q. omnia q. sunt
natura fera: manu permulsiōne mitecat. Virgili.
Ille manu patiens mensq. assuetus herili. Festus.
Mansuetus neq. misericordia melius: neq. crudeli-
tate seuis: se. modestia temperatus. Bestie man-
sue etiam placide et cireas dicunt. Pl. Tisaria di-
uidit animantes in placida fera et intermedia. Nam
hyrudines apes delphini nec placida sūt nec fera sed
medie inter vtrūq. nature.
Mansuetari qui feras mansuefaciunt. Lampadius in
belio. Habuit leones et leopardos quos edoctos p.
mansuetarios subito ad secundam mensam iubebat ac-
cumbere. Jul. Firmicus lib. viii. marhecos. Septe-
trione oriente nati: erūt mansuetari ferari.
Mansuetico is: mansuetus si: miteco. Col. lib. vii. Hic
per bec blandimenta triduo fere mansuecat. Garro.
lib. ii. de re rust. pmo mansuetatio posuit cum inquit.
Sic ex aialib. cu ppter eandē vilitate q. possunt syl-
uestria deprebderet ac cōcluderet et mansuecerent.
Mangones dicitur quasi manu agones: erant enim
magistri forme pueroru et mentendi coloris prope
colentes qui boies vendebat. Solebant em pueros
puellalq. q. facilius vendi possent artificio quoda co-
ponere colorē. vt Quintil. inquit. Fucō ac verum ro-
bur inani sagina mēientes. Ita mācipia vendibilio-
ra et preciosa efficiuntur. Mar. Dilia p. puero ce-
tum me mango poposcat. Sue. in domi. Castri ma-
res vetuit. spadonū qui residui apud māgones erāt
precia moderatus est. Pl. Thynni sanguie oblitos
pueros pubescere negant mangones. Aliarū quoq.
rerū māgones dicunt qui merces poliunt atq. inter-
pollant vt pluris vendant. Hic Pl. Decussi fragmē-
ti paululum quod in lamina ferrea teratur efficacissu-
mū experimētū exculant mangones gemmarū. Nec
mares tantū sed etiam femine mangones vocantur.
Pl. Dango obstetric erat.
Mangonio as: orno cōpono rem ad alliciendos em-
ptores. Pl. lib. xvii. Succus radice vicia nigre cuz
eruo letiore quoda colore et cutis teneritate māgoni-
cata corpora. Transfert etiam ad alia. Sic em oratio
māgonizata et forma et domus et reliqua dici possunt
vt lenocinijs et fucō potiusq. veritate allecēt: hodie
etiam māgonizantur pāni siue linei siue lanci. Quin et
equos māgonizatos venire videmus: hos greci ab
equis cōponendis hippocomos vocant.
Mangonicus a um: qd ad māgonē pertinet. Plinius
Radix hiacynthi bulbacea est et in māgonicis venali-
cus pulchre nota q. in vino dulci illita pubertate co-
erect nec sinit erūpere. Sue. Necessarijs ad man-
gonicos questus sustinēde dignitatis causa descendit.
Mangoniū artificiu qd ad res facilius vendēdas adhibe-
bet. Pl. Hec tū in hoc māgonio quicq. totū placet

hic dicitur: alibi pectore tñ gallinarū laudās.
Manubie dicte sunt q̄ manu capiuntur ab hostibus. Est
 est: p̄da ab hostibus capta. Alco. scribit manubias
 p̄das imperatorū propositione de hostibus capta.
 Spolia quoq̄ quesita de hoste nobili p̄ dedicationem
 manubias veteres dicebant de q̄bus qd̄ vellent face-
 rent. Nam p̄da dicitur corpora ipsa rerum que ca-
 pta sunt: manubie appellatę sunt pecunie que a que-
 store et venditione p̄de redactę sunt. Dicit tñ quod-
 dam nō ignobiles scriptores aut temere aut incurio-
 se p̄dam pro manubijs et manubijs pro p̄da po-
 suisse sed qui pp̄rie locuti sunt: sicut Cice. in oratione
 de lege agraria manubias pecunia dixisse. Est qñq̄
 vt iactus fulminū manubie dicat. Tñ ait Sene. lib.
 ii. questionū. Fuit tres manubias dari quarū prima
 moneta sc̄da p̄dest: tertia adhibitis illis dīs emitit
Manum utro de seruo liberū facio. **Manumissus** libera-
 tus a potestate. Nam **Manū** quis in seruitute est ma-
 nu: hoc est potestati subditus est. Erat autē mos in
 manumissione vt dñs caput aut aliud membrū serui
 tenēs diceret. **Manū** hominē liberū esse volo: et imit-
 tebat cum e manu.
Mantelū et **Dantelū** et **mantelū** is: composita dictio
 ex manus et tela: quasi mappa a manibus tergendis.
 Est enī linteolū quo manus tergere solemus. Qui.
 lib. ii. fas. **Dixerat** ad dexterā villis mantelē solutus.
Plau. **Hechbis** fycopbātis: nec fūctis vltim mantelē
 lum obuiā est. **Dicitur** et mantelē et in plurali manti-
 lia ē. **diph.** in i. producta mutata sicut quero inquirō.
Virg. **Consilij** ferunt mātēlia villis. **Nam** vt **Ser-**
inquit: **Constat** maiores mappas habuisse villosas.
Dantilia vō a manibus ante lotia dicta: quomodo
Thozale a thoro. **Sunt** etiā mantilia quibus mensę
 teguntur. **Har.** **Mobilis** villosę tegunt tibi lintea
 citrum **Orbis** in nostris circulus esse potest. **Rur-**
ius **Dantelia** seu mantela accipiunt pro penule ge-
 nere quo se loxia muniūt.
Mantica pe. cor. nūmoz receptaculū q̄ manu geratur:
 ponitur quādoq̄ pro perula viatoria vt porphyrius
 ait: cuius diminutiū est mantica: cuius pars ante
 pectus: pars post tergū dum gerit pendet.
Manticularius qui manticas attrahat vt furef.
Manticularia dictū ea que i frequēt v̄su habent et qua
 si manu tractant. **Frequens** enī ad manus tergedas
 v̄sus fuit mantelozū: vnde hec trahit similitudo.
Manticuloz dolosę ago. **Pacu.** **Ad** manticulandū astu
 aggredit. **Danticulario** astus et fraus
Manticora bestia in India que triplicem dentū ordinē
 et hominis faciem vna cū corpore leonino habet: hu-
 manus carnes maxime affectans.
Mantua v̄bs clarissima et **Varonia** **Virgili** patria
 ab **Obno** filio **Tyberis**: et **mantus** **Tyresie** **The-**
bani vatis filij: que post patris interitū ad Italiam
 venit: condita fuit et a matris noīe **mantua** appella-
 uit. **Tñ** **Virg.** li. i. **Ille** etiā patris agmē ciet **obno**
 ab ozis **Fatidice** **mantus** et **tulci** filij amnis **Qui** mu-
 ros matris q̄ dedit tibi **mantua** nomen: sed an verum
 sit q̄ vnq̄ in Italiam venerit nolo nunc citare **paula-**
niam: **bellanicū** et **grecoz** multitudinē magnā.
Mantissa additamentū quod manu fit rei que venditur
 id est paucillum illud quod adiicitur ponderi. **Lucil.**
Mantissa obsonium vincit.
Manteum locus oraculis dicitur. **Cice.** lib. ii. de fi. **Et**
 quasi de manteo promant medicamēta illa epicurea
 dolo: si grauis breuis: si longus leuis.
Mantina v̄bs: que postea **Antigonia** dicta fuit in adu-
 lationem **Antigoni** eius qui **Philippo** **Perse** patri
 curator regi fuit: sed postea **hadriani** **imgatoris** **iulij**
tursus **mantinea** fuit appellata.
Mantia ελλ. ηρικωσ λευγαί η μαρτεϊα και μαρ

Tevo uā diuinatio vaticiniū. **Dantus** diuinus vel
 vates a **manro** matre **Tyresie** vatis **Thebani**: que
 post **thebanozū** clade et **seruitutē** primo sub **Creote**
Lebedon et **Clarū** **Apollinis** templū in **Asia** **strait**
Inde in **Italia** **mantua** que ex **Tyberino** rege **Thu-**
scie **Obno** peperit qui et **biano**: qui oppidū muris
 circūdedit. **A** **mantia** per cōpositionē sunt **Mecro-**
mantia: **Hydromantia:** **Pyromantia:** et alia huius
 modi quozū penultima producitur.
Maneo es. si. sum. significat me cōtineo loco inssito.
Cice. li. offi. **Cyridū** quendā suadentē vt in v̄be ma-
 neret. **Quis** manere significat p̄sare. **Vir.** **Manet**
impreterit ipse **Hoste** magnanimū operis. **Quis** et
pectare. **Plau.** **Ego** hie te manebō. **Virg.** lib. i. **Te**
turne nefas re triffe inanebit supplicia. **Quis** futurū
 esse. **Cice.** **Cuius** te factū sicut curionē manet: hoc est
 cui? factū tibi futurū ē sicut fuit **Curionē**. **Quis** inbe-
 rere s̄d esse. **Vir.** **Manet** alta mēte repostū iudiciū
Paridis. **Quis** durare potestare. **Teren.** in **Decy.**
Manere affinitatē hanc inter nos volo si v̄llo modo
 vt possit qd̄ spero fore. **Quis** cōposita sunt **Lōma-**
neo simul habito. **Virg.** ad **Dama.** **Donachoz** cir-
 ca cōmanētū antiq̄ in me surgit auctoitas. **Emaneo**
extramaneo: a quo **Emaneo.** **Emineo:** a quo **Homio**
neo et **Degmineo** **Immineo** **Remaneo** **retromaneo**
p̄sisto. **Iulij.** li. ii. **Interea** rex vellet spectator pugne
 cū parte nauū in litore remanet. **Cice.** li. i. **tuf.** **Sed**
fac vt isti volunt animos nō remanere post mortem.
Et in **Lato.** **Tantū** te manet qd̄ virtute et recte factis
 sis cōsecutus. **Sed** hoc per trāslationē magis. **Per-**
maneo p̄seruāter maneo. **Emaneo** diu maneo.
Mantiscinoz significat furor. **Teren.** in **Eu.** **In** te per-
 dita cū de alio mantiscinoz atq̄ impendo.
Maphur: lignū rotūdū loco circūuolutū: qd̄ circūagūt
 fabū in operibus cōmandis.
Mappa: q̄ sup mensam sternit: q̄ manibus pendeat dū
 sumus in mensa. **Pli.** lib. xii. **Ardeōs** in focis conu-
 lutoz vidimus mappas fozdib⁹ exustis splendescētis
 ignis magis possent aquis. **Gillose** autē apud veteres
 fuerunt in p̄cto. **Tñ** **Har.** **Mobilis** villosa re-
 gunt tibi lintea citrū. **Legitur** etiā **mappa** v̄llo ge-
 nere. **A** **mappa** vō sit diminutiū **Mappula**.
Mapalia punita lingua: agrestes calē et fumoꝝum simi-
 les: vt inquit **Virg.** **In** quibus quia nihil est secreti
 solet id vocabulū solute viuētibz obūci. **Sunt** enī
 quasi rotunde cortez: vt inquit **Festus**.
Marathon campus **Attice** seu ciuitas distās ab **Athe-**
nis circiter decē milia. **Et** morte **Icari** regis interfe-
 cti insignis necnō et victoria **Thebei** et **tauro** supera-
 to: similiter et **Delciadis** gloria qui centum milia ex
Darij **Perfarū** regis exercitu p̄ligauit. **Inde** **Mar-**
athonius a um. **Inde** **Laurus** **marathonius** dicit
 est qui apud **marathonē** **Thebeo** iterfecit. **Hic**
 est **Laurus** amatus a **pasp̄baque** quem **Mercurus** ex
 creta eo abegit. **Est** et oppidū hoc nomine iuxta **Triv-**
corythum et **Rhamnē** v̄bem in qua **clara** **Memetis**
 templū fuisse memoratur.
Marathon μαρτων θ οπίσθ μαραθρον λεγθ̄ μεν
 ἰνυ ποαυ λαίροι φηρικ̄ λουρ: a nostris **fenicu-**
lus appellatur.
Marathusa insula quedam a copia **feniculi** sic dicitę et
 et **Clazomenis** dicitur.
Marceo es: **marci:** **putreo** a quo **Marcesco** **putresco.**
 a **macie:** quoniā que **macie** attenuata sunt facile pu-
 trescunt. **Quis** cōpositū est **Emarceo** quod est val-
 de **marceo:** a quo **Emarcesco.** **Virg.** in **Geñ.** **Ter-**
git neruū eius et statim **emarcuit**.
Marcoz: **putredo.** **Pli.** **Si** ferri vel **chalybis** aliqua ru-
 bigo vel **panni** **marcoz** affuerit.
Marcellus **homen** viri clarissimi **Romani** **proprium**

Culus gesta et a Plutarcho et ab alijs scripta sunt. **M**arcella nomen mulieris romane: que cum a matre rogata esset gauderet ne se nupulisset. Ita valde respondit: ut amplius nolim. **M**arcipor: marci puer: hoc est famul^{us}. Sic Dublipor Lucipor et huiusmodi. **M**arcōmani: populi germanie q̄s Cesar cum Ariouisto Germanorū rege superauit. **M**areotis idis: lacus in egypto: ut auctor est Strabo. **P**linius etiā asserit mareotida partem lybie egypto conterminā appellari: et mareotas populos in ea habitātes. Et mareotis pars Epiri in qua uinum optimū nascitur. Unde mareotides uulg^o dicte sunt. **S**unt et mareotides albe. **M**argea: nomen fontis apud Pliniū. Duo nomine dicta est uis in Helide. **M**argarita et margarites et margaritum in noiatio declinari potest. **H**iero. in parabo. Inauris aurea et margaritū fulgens. **S**er. declinat **M**argaritis idis: et idosia: cuius gēo gr̄co latine formatur margarida. **P**li. lib. ix. scribit margaritas nasci in **B**utania paruas et decoloras. **T**acitus de uita **I**ulij agricolae. **S**ere **B**utania aurum et argentū et alia metalla gignit: et oceanus margarita sed suffusa et lucentia. **R**omani margaritas appellauerūt p̄miones ab eo q̄ nulli duo indifferet reperiant. **M**argaritā et lapillus generali noie uocamus. **N**am lapillus gemarū margaritarū commune est nomen: subtilelligitur q̄ p̄ciolus. **Q**uod si maiusculi fuerint p̄cioli lapides dicunt. **M**argaritari: negotiatores in angonesq̄ margaritaz. **M**are: aquarū cōgregatio generaliter dicitur. **E**t multę collectiones aquarum uocantur maria sicut **A**mbrosio. lib. bera. inquit. **S**icut est multe terre: ut africa: hispania: thracia: macedonia: syria: egypt^{us}: gallia: atq̄ italia: pro regionū appellatū uocabulis et una est terra: Ita multa dicuntur pro locorum appellationibus maria et uis est mare sicut ait p̄pheta dicens. **Q**ui sunt celi et tua est terra: orbē terrarū et plenitudinem eius tu fundasti: aquilonē et mare tu creasti. **N**ā et oceanū mare dicimus et thyrrenum et adriaticū et indicū et egyptium et ponticū et propontidem et hellepontū et eurinum egeū ionicū atlanticū. **C**ide in dictione **O**ceanus. **U**na igitur generalis collectio dicit mare eo q̄ iugis uis atq̄ continua ab idico mari usq̄ ad **B**aditant oram littois: et in mare rubrū extrema circūfuso orbē terraz includit oceanū. **E**t multe collectiones maria nuncupantur: quoniam in diuersis locis diuersa sunt nomina: quia uocabula aquis ex regionum uocabulis adp̄ferūt. **N**bacellus autē in epigramate **Φ**εγγυε θελασ στα ερυα ρουυ δε επι βαλευ εχελανη ητοι ηδω μακροσ περα τει Δειρ βιοησ ηπειρω γαρ ερεδχ μακροσ βιοσ ειρ αλιε ο υπωσ γαρ μαρεσ εισ πολινυ αρυ Δρο Δειρ κεφαλη. **M**arinus a um: qd mare incolit: uel quod est a mari: ut piscis marinus. **T**ransmarinum autem dicimus qd tras mare est ut tras marine merces: et trasmarinus triumphus. **M**aritinus a um: penul. cor. qd ad mare incolit: uel qd ad mare est: uel ad mare fit: ut ora maritima: gēs maritima: bellum maritimus. **M**aritimū etiam dicitur quod ex mari: siue quod maris est. **P**lau. in ru. **F**lucius maritimos. **E**t **A**mbrosio. pisces maritimos dixit. **M**aris fluius **A**garthysarum in hylrū flues: **M**arus mons thracie. **M**aritus uxoris uir: ab eo q̄ sit mas. **M**arito as uiro trado seu affocio. **N**am non solum de hominib^{us} sed etiā de alijs dicit. **C**oli. li. iij. **S**exto anno si tam uidebitur firma maritabit^{ur} hoc modo. **L**ipsa arbor. **E**t lib. v. **E**t ideo maritadis arboribus nemo minus pedas

nea scrobem uiribus comparat. **M**arite dicuntur mulieres nupte. **Q**ui. lib. ii. **S**as. **D**ura cum sorte marite reddebant uieri pignora rara sui. **H**iero. **T**unica eius varia atq̄ distincta in uirginib^{us} uiduis cōtinētib^{us} ac maritis. **S**imilit^{er} et de arborib^{us} dicit. **P**li. lib. xiiij. **I**am in eāpano agro populis nubū uices: marital^{is} cōplexe atq̄ p̄ ramos earū. **P**ca: cibus brachijs geniculato curu scandentes cacumina equant. **M**ariscus genus **I**unci: que holoschenō gr̄ci uocant hoc est totū iuncū. **E**t eo sūt tegetes et marine nasse. **M**ariscus ficus inspidus. **H**ar. **I**nfanti meli mela dato fatuasq̄ mariscas. **N**ā mibi q̄ nouit p̄gere chia sapit **P**li. li. xvij. **C**at. de ficis serēdis ita meminit. **F**icos mariscas in loco cretoso et apto serito. **Q**uidā dicit **M**ariscas esse ficus q̄ p̄ pinguedine aperiant^{ur} semēq̄ ostēdāt. **C**oli. **P**urpureas celidonie pinguesq̄ mariscas. **H**ar. **D**onasti lupi rus subinde nobis legit: nec bolet^{us} biare nec marisca ridere. **U**n. **P**obice: ne libidinis morbo q̄as ponitur: marisce em tubercula dicit^{ur} q̄ eū uicere et turpi s̄fricatione circa sedē nascunt^{ur} q̄ sit morbo similia que **C**ellius sycolen. **I**ulius sycōn gr̄ce uocat^{ur} et latine ficus dicitur. **I**unena. **E**dem tumide medico ridente marisce. **M**argo: folij extremitas **H**uis etiam pro cuiuslibet rei extremitate dicit^{ur}: ut pro ripa agri non culti: et generis mas. apud **Q**ui. lib. j. me. **L**ongo margine dicitur feminini apud **I**uue. **M**ena iam margine libri **H**inc **M**arginis a um: qd est in margine. **M**ariandiniū regio in **A**sia sita est dithynie contermina ubi hercules cerberum canē tricipitē deuicte quez ferunt uirus euomuisse eāq̄ regione infectisse. **M**argiana: regio **A**sie maioris: in dyle apicitatis ut inquit **S**olinus ambitu stadiorū mille quingentorum: difficilis aditu propter arenosas solitudines in qua **A**ntioch^{us} antiochia extruxit: ut li. ij. scribit **S**trabo. **M**arius q̄ septies apud romanos cōsul fuit. **H**ic arpinatē fuisse aium humili loco natū notū hominē aratorum qui in uilla **C**uernate (ut inquit **P**li.) uitam dū uixit rusticā plane et agretem procul ab uobanis mūdicijs: hic p̄ ordinē primis honoribus functus legatus metello in numidia criminado cōsularū adep^{us} p̄tus: uigurbā captū ante currū egit: in proximū annū cōsul ultro sacrus **L**imbros in gallia apud aq̄s septias theutonas in italia uicte deq̄ his triūphauit. **C**ictus a **S**ylla mynurnis in palude latuit: inuen^{us} et in carcere cōiectus inuisum p̄flossorem gallā uultus auctoritate deterruit. **A**cepta q̄ nauicula in africa traiecit: ibi diu exulauit. **H**or **C**innana dñatione reuocatus celsi inuicis septimo cōsulatu ut quidam ferunt uoluntaria morte decessit. **E**t cum in cruribus varices haberet s̄buit varicosum crur medico secā. **D**um. **E**t dum secaretur neq̄ suspirās neq̄ suspilia cōtrabēs prulit sectionē: s̄nsiq̄ oculis spectauit cruciatibilem curationē. **C**ūq̄ medicus alterum crur secare uellet minime assentum prebit dicens **C**urationem tātō dolore di. nā esse nō arbitroz: habuit filiū **M**ariū noie qui cū esset. **E**t vij. annorum cōsulatū inuasit que honozē mater tam imaturum fleuit. **H**ic pami se uina similia curia armatus obedit: et inimicos cruci dauit: tandē se iugulandū prebit. **M**armo: gen^{us} lapidis cui^{us} diuersa sunt genera. **Q**uod dam em̄ albū parū dicitur a paro insula. **S**imile et figura uebitur quod a loco **C**arariense uocat^{ur}. **T**ale ligusticū: olim limentū lapidicene dederūt. **A**liud laconicū qd est uiride et cunctis bilarius. **A**liud luculeū qd fere atrū erat quo delectatus lucullus illi nomen indidit. **A**liud **S**pbites a maculis serpētū q̄b^{us} distiguit nomē accepit. **A**liud porphyrites qd est rubē cōgigis interueniētib^{us} p̄ctis leucostictos uocat^{ur}

NB.
Atlas est qui sustinet celum hinc ut suis.

Bassalē ferret coloris z buriciei vnde nomē mutuaē
 Onychites ex arabie montibus est ex quo vasa potoria
 in germaniā pducunt. **B**ababritē quoq; candidū
 cauare solēt ad myrothecia qm̄ vnguēta incorrupta
 seruare credit. **S**unt z alia marmoris genera q̄ bre
 uitatis causa omitto μαρμαρον δε λεγομεν.
Marmoreus a um: quod ex marmore est: vt sepulchri
 marmoreum.
Marmoreatus a um: qd̄ superficiem t̄m̄ ex marmore ha
 bet. **A**ug. in psal. interpretatiōe. **N**ā plerūq; audis di
 uitē dicentē habeo marmoreatā domū quā relicurus
 sum. **C**ar. lib. iij. de re rust. substantiū v̄surpauit. **I**n
 trinitē^o quasi leuissimō marmoreo toti parietes ac
 camere obliniūt: z extrinsec^o circū fenestras ne mus
 aut lacerta adrepere ad colōbaria possit.
Marra ferē instrumentū qd̄ vulgo marraciū dicitur
 Col. lib. ij. **C**ontūdat marre vel fracti dente ligonis
 Iuue. **M**e marre z sarcula desint.
Marpefus penul. p̄ducta: mons in paro insula. **A** quo
Marpefus a um.
Mars apud gentiles deus creditur: dicitur q̄ maribus
 in bello f̄ssit siue q̄ a sabinis acceptus est apud quos
 mamers vocat: a poetis mauors dicitur p̄ epenche
 sim q̄ magna vertat. **T**el a greco qd̄ est αρης **A**res
 ponit interdū p̄ bello. **L**ui. Aliquādiu ibi mare in
 certo varia victoria pugnatū fuit. **E**st z mare nomen
 stelle deū dicunt antiq;: **Q**uā autē esset de^o ita scribit **I**u
 lius pollux. θεος δε ειπαυ λοξα ζουστη ελλην
 ρος ζωον αθανασον λουνκον τελειον ποσειδον
 εν ευ λαιμορια κακου παρσοσ αρετι δεκλον
 προρονσι κορκος μουσε και τον αρ κοσδω
 και τα λοιπα.
Martius a um: qd̄ ad martem pertinet: vt martia suis
 interdū bellicum: vt martia arma. **A**ug. lib. iij. de ci
 uita. dei. **N**ullo martio impetu territi sedarent inimi
 ci. **I**nterdū bellicolum: vt martius populus: **E**st et
Martius nomē apud: vt in q. martio q̄ iustus a sena
 tu aqua duc^o anienis reficere nouā a noie suo aquā
 martia appellatā cuniculis p̄ montē actis adduxit.
Martius mensis dicitur est primus anni mēsis: quoniam
Romulus primū anni mensem genitorū suo dicauit.
Qui. **A**te p̄ncipiū romano dicimus anno. **P**rim^o
 de patrio nomine mensis erit.
Martius campus romę dicitur est q̄ marti consecratus
 esset. **L**ui. **A**ger **T**arquinorū q̄ inter vrbē z **T**yberim
 erat cōsecratus marti: **M**artius deinde cāpus fuit.
Martia **L**atonis filia minor fuit. **Q**ue cuz quereret ab
 ea cur post amissū maritū denuo nō nuberet: **R**edit
 nō se iuvenire virū q̄ se magis vellet q̄ sua **Q**uo dicto
 ondit diuitias magi i vrbib^o eligi solere q̄ pudicitia
Martius qui **A**ncus cognouitū est: quartus **R**o. rex
 equitate z religioe auo similis: latinos bello domuit
Quentinū z **M**artū montes vbi addidit noua me
 nia oppido circū dedit: sylvas ad vsum nauū publi
 cavit. **S**alinariū vectigal instituit. **C**arcerem primus
 edificauit. **M**iam coloniam maritimis cōmeatibus
 oportuna in ostio tyberis deduxit.
Martiacus a um: qd̄ ad martē pertinet: hoc est ad bellū
Ande stipēdia militū martiaca dicunt.
Martialis z hoc martiale: qd̄ est natū sub marte stella.
Martialis deo substantiū est nomen viri. pprium.
Mars p̄ter penul. core. quasi martis pater: sicut **D**ies
 p̄ter dicit pater.
Martia regiuncula **I**talie vltra p̄centū samnites ver
 sus a **M**arso **C**irces filio a quo originē duxerunt di
 cta: cuius populi marsi sunt vocati nō longe ab vrbē
Quā marsica vna. **N**ā marsica sūt z marsici mōtib^o
Sunt z marsi alij populi in **S**cythia vt ait **H**erodo.
Martupium: facculus nummoz. **H**icce μαρτυπιου
Lato de liberis. **E**t qd̄ p̄spiciū est maiorem curam

habere marsupij nostri q̄ vite nostre.
Martyr latine testis dicitur. **M**artyriū testimonium.
Marubū: maris om̄ populi circa fucinum lacum dicit^r
 quasi circa mare habitantes.
Marrubiā: herba satis nota que exulcerare vesicā pu
 tatur. **H**icci praion. **A**lij **Z**ynostrophon. **Q**uidam
 philopeda. **N**ōnulli philocharen appellant.
Marrucini: populi in regione marforum. **S**yl. lib. viā.
Marrucina simul ferē tante emula pubes.
Marmarica regio africa q̄ vt **P**tol. lib. iij. scribit ab oe
 casu terminatur cyrenaica: a septentrione egyptiaco
 pelago ab oriente egypto: a meridie parte tybides. **I**n
 ea sunt **M**asamones z **l**ibyarche populi.
Mas dicit qui non est femina **G**uis pro forti z magna
 nimo. **C**uius diminutiū est masculus. **C**ar. **S**i non
 plus testiculozum offerendū q̄ in castrato pecore in
Apulia vincos non esse masculū ad rem. **M** masculus
 fit masculinus a um: vt masculinū genus.
Masculescere est masculū fieri. **P**li. lib. xvij. **D**ensitate
 enim satū masculescere: hoc est de rapis nāpos fieri.
Massageres e. pe. cor. **M**assagete populi **S**cythici
 in asia vltra mare caspium. **L**uc. lib. iij. **M**assageres
 q̄ fugit equo volucresq; geloni. **Q**ui cū p̄ deserta dis
 currunt equoz suoz languit cum lacte bibunt: apud
 hos senio confecti in frusta ceduntur: qui de morbo
 intereūt feris deuozandi abijciuntur.
Massanisa z massilia vrbos modo dicit **M**umidari
 regis nomē: q̄ p̄mo romanis hostis fuit deinde amicis
 sim^o. **D**e q̄ **D**ut. li. vi. **F**al. **P**ostera lux melior: sup̄
 massilia s̄pbac: **E**t cecidit telis baldrubal ipse fuit.
Massificus pe. cor. mons cāpanie optimi vini ferar: qd̄
 etiā massicū dicit. **S**yl. lib. vj. **M**assificus viniferis ad
 debat noia glebis. **H**ora. li. f. car. **E**st q̄ nec veteri po
 cula massici. **D**ocet **S**er. **M**assificus in plurali facere
 massica. **T**irg. lib. vj. **T**ertū felicia baccho massica
Massilia vrbis in nardonenis puincia. **C**onstat imperā
 te macedonibus **A**lyage **D**ebris deo **S**edechia
 circa secundam z quadragēsimā olympiadem hanc
 fuisse p̄ditā: annis anteq; virgo pareret. **Q**uā ob
 tū **D**avid regis annis. **C**ccclxxvij. **D**iruta deinceps a
 p̄hocētib; insaurata est q̄ cyri tyrannide fugientes
 destituta greca in hunc sinum nauigarūt. **Q**uā mas
 silie studia ingenuarū doctrimarū adeo floruerunt vt
 romani p̄ attrica peregrinatione massilionicū peterēt
 gymnasiū ad disciplinas capessendas. **P**lu. in cas.
Massilicūm mores tāq; optimos z p̄batissimos dicit.
Ubi tuos q̄ colere mores massilientes postulas: hec
 vini optimi ferar fuit. **T**ū mar. **T**u me massilie pone
 re vina putes. **M**assilia sūt massilicis massilianus
 massilionicus. **T**ū massilicis viri: massilitana via: z
Massylia cū y greco aqud grecos (massilionicū ostiū.
 p̄ simplex s̄. scribit. **Q**z q̄ latinis p̄ma p̄ducit nō ab
 surde p̄ duplex. **S**er. rarari pōt. **I**n hac syllaba sy p̄du
 cit: in supiori corripit. **L**uc. li. iij. **E**t gēs q̄ nudo resti
 des massylia docto. **T**ir. li. iij. **H**inc mihi massyle gē
 tis mōstrata sacerdos: puincia est quā qdā gentile et
 numidie mauris vicinā dicit: nec lōge abesse ab hor
 tis hesperidū. **L**ui. gēs neq; ephippijs vitū nec fre
 nis sed sola virga p̄tenta est q̄ agit et q̄ moderet.
Ab hac massyli z massylei populi dicit sūt q̄ a poetis
 modo p̄ mauris: mō p̄ gentis ponūt. **D**ar. **A**udif
 tū massyla p̄ auita murmur. **I**dem **M**assyleū vitga
 gubernat equū. **S**unt etiā q̄ eos massulos vocent.
Mastiche ea. pe. cor. teste **P**li. lib. iij. **L**achryma est quā
Lenticulus arbor: gūmi modo sudat. **S**ere. **R**ugarū
 sulcor lenticis mastice tendes. **I**dem. **P**ulicū abro
 gōnū nitide cū mastice coctū.
Mastix: pe. cor. ge. semi. flagellum: scutica μαστι
 γιο flagello. **T**ū **H**omeromastix: z **C**irgiliomastix
 λια μαστιγιοσ distagellatio.

Mastigobonus: flagellifer serui ab alijs sepius cesus: vel cedi dignus.

Mastigia dici potest verbero: hoc est dberib dignus. Plaut. Crucio: lapide non habere vt illi mastigia ce rebum excuriam.

Mastruce: vestes quibus Sardi utebant. Plau. Ma strucatus z plenus puluere.

Mastros ελληνικως μαστροσ αλλα κυριως των τωων latine manna: vnde Dumastros vna de quo sup. Dinc Tubuli mamati seu mame in balneis z fontib' intelligunt. Quas Cicero. li. viii. mastros greca voce noiauit. Athenis inq' ex eiusmodi locis z fontibus mastrosq' ad portu pyreii ducti sunt salt entes. eas Car. li. de re rus. papillas couertit. Cassi odo. hübera. Quato inquit pulchrius est Claudiam aqua p tot sicca motu iuga lauari: et domib' liquo res purissimos siltularu' hüberib' immisisse. Erat et Mastros genus poculi.

Mastupari est manu tractando virilia rem veneream pagere. Vnde mastupatores dicit. Quo vbo vtr' Har. Mastupabant pbrygi post otia serui: hoc est ppuria ducebat. Ma a manu z stupro deriuatur.

Materia seu materies est qua aliquid fit: vt materia libi membiana z atramentu. Itē materia libri ē hypo thesis ipsa. Doza. Sumite materia vris qui scribit' equa viribus. Dateria/domus/lapides/cals/signa/ tegule. Quia ppter nō immerito materię appellatio ē ligna omnia cōprehendunt qd greci αληθιν' pariter et sylua z materia vocent: et ligna dicant solum ea mate ria q' edificijs apta est. Lini. Sultā materia cecide/ rat miles. Col. li. iij. vocat materię lignu' qd est intra cortice. Quasi cuneu' ferreū inquit vel ossu' inter coz tice z materię lente dimittito ne ledas aut rūpas coz tice. Idē li. vj. materia vocat palmite qui de nouello nascit' et in tenero alligatus dependet. Itēz materia fabrica lignaria dicit'.

Materiarus faber lignarius: vel qui materiam pstat a materia: cuius noie ligna ad sciendū edificandūq' necessaria idonea vt significantur. Plau. in Di. Si non nos materiarus remozat ad opus. Dateriari significat Lignaria: quo Dateriatio.

Materialē qd est materię: a quo Daterialiter aduer biū. Vnde materialiter aliquid sumi dicit' cū nō for ma ret: sed materia significatur.

Mater a materia dici videt': q' in fetu materiaz pbeat. Ma semē patr' p arifice est z omnia pber mat' sāqui nē ex se pstat: ex q' fetus format'. Aliqñ tñ mater p nu trice ponit'. Plau. Strang' cōplexus est. Ira forma simili pueri vt mater suam non iuterno se posset que in amā dabat neq' adeo mater ipsa que pepererat.

Materfamilias grōs grecus ad imitationē grecoz qui femininoz in a puram desinetū grōs in as mitunt. Dicimus tamē et materfamilie z materfamiliarum. Est autē materfamilias vt docet Hel. ea sola que in mariti manu mancipioz est: qm non in matrimoniu' tñ sed in familiā quoz mariti z in sui heredis locuz venerit. Fel. scribit non ante matr' familie dicit' q' vir eius paterfamilias appelleret. Nec posse hoc noie plures in vna familia appellari: sed vna tñ matr'fa milias dici. At iur' cōsultus Daterfamilias inquit accipere debemus eā que nō in honeste vicit. Dater' em familias a ceteris feminis mores discernit atq' separat: proinde nihil interit nupta sit an vidua: in genua an libertina. Nam neq' nupte neq' natales faciunt matr'familias: sed boni mores.

Matrona dicit' que in matrimoniu' cū viro cōuenit: vt in eo maneat etiam si liberi non sunt ad huc suscepti. Quippe appellatioē habet a matris noie: nō tā adeo pro sed cū spe z omne moy' adipiscendi. Tñ ipsum quoq' matrimoniu' vocatū est qm ea spe vir z vxoz

cōiungunt vt illa mater fiat. Dinc Matronalia qui erant dies matronis festi.

Matrimoniu': est maris z femine cōiugatio. hinc Ma trimoniale adiectiuū qd ad matrimoniu' pincet. Au gust. lib. xii. de ci. dei. Quid cōcubitus iugalis qui p m matrimonialiū pscripta tabularū procreandū sit causa liberozum.

Mater matrina illa dicit' que cum mater sit ad huc ha bet matrem viuente sicut patrini z patrimēs quozū patres viuunt.

Matercula diminutiū a mater. Doza. in episto. Dum pueris omis pater z matercula paller.

Metertera: matris foro: quasi mater altera.

Matruelis idē quod matertera. et Dateruelis dicitur filij z filie matertere.

Matrescere est matri similem fieri. Pacu. Stina nune matrescā ingenio vt meū patrē vlcet queā.

Matris: femina que fetus gratia tenet. Col. Sint ergo matricēs robusti corporis q' drat' pectorozē magnis capitib'. Vedicū tamē acci' tū matricē p vriculo q' in feminis iuctus ē vesicę q' ad pgenerādū apta ē.

Matralia: matris mature festa.

Mareola: apud Plī. et Caro. genus est marculi.

Matheus: grece μαθητιος nomē viri. ppiū.

Marta: torrea z tegea que fit cannabino iūco palma s'irpo aut sparto. Quid. Plautroq' morantes. Su stulit in plautro s'irpea matta sunt.

Mathesis vel mathematis. penul. pro. οἱ το μαθητιος οἱ μαθητιος οἱ μαθητιος αλλοτε το μαθητιος οἱ μαθητιος οἱ μαθητιος καὶ σουλασ οδερ καὶ μαθητιος ἱκαὶ λεγορσαι latine disciplina dicit'. Vnde Datermatheticus a. um. qd est disciplinabile: mathemati dicit' q' mathemata sine mathemati cas disciplinas noiat. Ad disciplinā em spectat geo metria musica arithmetica astrologia. Et hē mathe maticę scię discipline dicit' eo q' dicit' plauē z per demōstrationē quandā pceptant': p hia vō logica cū alijs nō dicit' discipline q' nō firmissima demōstra tione vt ille: sed ratione quadā z studij inuestigatiōe percipiūt. Alias mathemati dicit' q' Beneathiaci astrologiaz z qui chaldei vocant' quoz ars est vt na turas hominū ex vultus inspectione pñsient.

Matella a matulla fit: et ē aquarū vel vine vas. Plau. in Amp. Nec tu postulas matellā vna tibi aque in fundi in caput. Bar. Dispercā si tu pyladi prestare matellā dign' es. Greci scapilli Quis etiā ad ventr' excrementa accipi possit.

Matellio diminutiū a matulla siue matella. Car. de vi. pa. Postularet trulleū matellione peluim.

Matiace: pile saponis a matiatis germanie populis.

Bar. Accipe matiacas quo tibi calua pilas.

Maturus a. um. pe. pro. ppie de frugibus dicit' qd neq' crudū neq' mite neq' caducū neq' nimis coctū: sed in tpe tēperatū. puenit vt poma matura. Per trāsa tionē ponit' qñq' plens vt maturus homo. i. tener: z pfectā etatē habēs. Virg. Neui maturus a celtes.

Matura etas senilis: quasi omnino pfecta z tēpus de bitum affecuta. Neq' pro graui ac constanti. Et hoc modo non cōponitur. In alijs significatiōibus ha bet cōposita Immaturus nō maturus. Aug. lib. xj. de ciuita. dei. Quis palee dedit tam feruidā vim vt poma immatura maturent. Prematur': de q' alibi. Dature aduerbiū celeriter siue tēpestiue. Hiero. in Di. Cūq' mature surrexerit tulit duas vxores suas Aliqñ significat grauitē. Vnde maturitas qd modo fructuum coctionem significat. Col. Mos quoq' me dicatam fabam sic cōperimus cū ad maturitatē pdu cta sit minus a Lurgulide infestari. Lic. Sul. Tamē hoc studium quocidie ingrauescit maturitate credo etatis ac pudētia: modo grauitatē moderatiōēq'.

